

БИОЛОГИЈА НА РАСКРШЋУ: АНАЛИЗА УЗРОКА СМАЊЕНИХ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА У СТУДИЈИ TIMSS 2023*

Сања БЛАГДАНИЋ** и Јелена БУЛИШИЋ

Универзитет у Београду, Факултет за образовање учитеља и васпитача

Иако су резултати Србије у студији TIMSS 2023 у области природних наука континуирано изнад референтне вредности, видљив је тренд пада постигнућа у циклусу реализованом 2019. и 2023. године. Највећи пад уочен је у садржинском домену Биологија. Први пут је у студији TIMSS 2023 скор ученика из Биологије нижи – 505 поена у односу на опште просечно постигнуће из природних наука ученика из Србије (510 поена). Поређења ради, у циклусу TIMSS 2019 постигнуће ученика из наше земље било је статистички значајно више у овом садржинском домену у односу на опште просечно постигнуће. Ови резултати намећу питање које се односи на то шта би могли да буду неки од узрока пада постигнућа ученика у области Биологија. С обзиром на то да су ученици који су тестирани 2023. године учили по новим наставним програмима, циљ нам је био да кроз анализу задатака из биологије, које су ученици решавали лошије у односу на просек TIMSS скале, сагледају могући извори проблема који су довели до таквог постигнућа. Издвојено је 79 задатака из области Биологија и утврђен проценат тачних одговора ученика. Затим је анализиран садржај задатака на којима је постигнуће ученика из Србије било испод просека TIMSS скале. Ученици из наше земље имају процентуално најмање тачних одговора у областима Екосистеми и Људско здравље. Анализом назива/описа задатака уочили смо проблеме са појмовима који феноменолошки јесу део наших наставних програма, али се не именују или више нису део програма. При томе, мања од просечних постигнућа јављају се када се користе примери живих бића која не живе у нашим крајевима, као и приликом објашњавања зашто се нешто ради у вези са људским здрављем. С тим у вези је и налаз да ученици из Србије имају највише проблема када решавају задатке за резоновање у овој области. Ови увиди могли би да пруже смернице за конципирање нових програма наставе и учења и стратегије поучавања учитеља.

Кључне речи: студија TIMSS, садржински домен Биологија, постигнуће ученика, наставни програми.

* Ово истраживање спроведено је уз финансијску подршку Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије на основу Решења број 451-03-18/2025-03/51.

** sanja.blagdanic@uf.bg.ac.rs